

**ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์
จังหวัดสุพรรณบุรี**

**THE EFFECTIVENESS OF ABBOTS' ADMINISTRATION IN
SI PRACHAN DISTRICT, SUPHANBURI PROVINCE**

พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญฺญากาโม)* พระสุธีวีรบัณฑิต** บุษกร วัฒนบุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตามทัศนะของพระภิกษุ สามเณรและประชาชน (2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ตามทัศนะของพระภิกษุ สามเณรและประชาชน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัญหาและแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พระภิกษุ สามเณร และประชาชนในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 188 รูป/คน ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยใช้ค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปและเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน มีทัศนะต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระภิกษุ สามเณร และประชาชน มีทัศนะต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

* หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ และด้านการบริหารและการปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ด้านการศึกษา อบรมและสั่งสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และตามลำดับการเปรียบเทียบทัศนคติของพระภิกษุ สามเณร และประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุ สามเณร และประชาชน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของ เจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ตาม สถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาปริญญาธรรม จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางในการบริหารงานของเจ้าอาวาส พบว่า ปัญหาและแนวทางในการบริหารงานของ เจ้าอาวาส ได้แก่ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ วัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ ปัญหาเรื่องความสะอาดภายในวัด หรือบริเวณรอบนอกของวัด และ บางวัดมีโบราณสถานโบราณวัตถุที่มีสภาพทรุดโทรม 2) ด้านการบริหารและการปกครอง ระยะเวลาในการประชุมแต่ละครั้งห่างกันนานเกินไป และบางวัดมีการรวมศูนย์กลางการปกครองไปที่เจ้าอาวาสเพียงผู้เดียว ทำให้ในบางครั้งการดูแลอาจไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร 3) ด้านการศึกษา อบรมและสั่งสอน ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการอบรมพระภิกษุ และสามเณร มีไม่เพียงพอ และไม่มีการอบรมครูพระ ทำให้เกิดการขาดแคลนครูพระที่จะทำหน้าที่ในการสอนหนังสือทั้งในแผนกบาลีและแผนกธรรม 4) ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลการติดต่อบางครั้งไม่สะดวก การจัดกิจกรรมไม่ทั่วถึง พิธีกรรมหรือมคฺคทายก บางวัดยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์และไม่ถูกต้องตามรูปแบบประเพณี และสถานที่จอดรถภายในวัดคับแคบจนเกินไปทำให้ญาติโยมที่มาติดต่อหรือมาทำบุญที่วัดเกิดความไม่สะดวก

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การบริหาร, เจ้าอาวาส

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To study the abbots, management effectiveness at the Si Prachan district, Supanburi province according the opinions of monks , novices and people classified by population data,. 2) To compare the abbots Management effectiveness at the Si Prachan district, Supanburi according the opinions of monks , novices and people classified by population data, 3) To identify problems and solutions for the abbots' management effectiveness at the Si Prachan district, Supanburi province. The methodology was the quantitative, survey method, collecting data from 188 samples who were monks, novices and lay people, by simple random sampling, peoples for sample of the Performance's Management of Ecclesiastical Monks in the Si Prachan district, Supanburi with simple random sampling. The Tool of the research was questionnaires with 5 levels

of evaluation and open ended questions The data were analyzed by Social Science research. Program and the Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One - Way ANOVA and Least Significant Difference : LSD) with the Statistically significant level at 0.05.

The findings of this research were as follows :

1) The abbots' management effectiveness according to the samples' opinions was at high level and were at high level at all aspects with the levels of opinions as the aspect of monastery, religious activity and religious property maintenance, administration and government at $\bar{X}$ = 4.02, education and training at $\bar{X}$ = 4.01, merit doing facilitation at $\bar{X}$ = 3.98. consecutively. As for the opinions of monks, novices and lay people towards the abbots' management efficiency classified by status, age, ordination age, formal education and Dhamma education levels were not different denying the hypothesis. The problems and solution for the abbots' management efficiency were as follows; 1) The maintenance of the monasteries and religious property, the monasteries at Si Prachan district Supanburi province did not have the list books of monastery properties, the problems of cleanliness and orderly both in and outside of the monasteries. Some monasteries had old and decayed stupas and buildings.

2) The Management and government, the duration of regular meeting was too far apart. Some monasteries, the abbots rules autonomously. The administration might not be equally maintained 3) The education and Training, there are not enough trainers who have enough knowledge to train monks and novices. There is no monk-teacher training affecting the shortage of qualified monk-teachers to teach both Pali and Dhamma education. 4) The merit doing support and facilitation, there is not convenience in contacting with the monasteries, invitation response was not equally distributed. Master of ceremonies or care takers of some monasteries did not perform duties properly according to the traditions and custom. There was not enough parking spaces to provide the merit-doers the conveniences.

Keywords : The effectiveness, Administration, Abbots'

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ด้วยคนไทยได้นับถือและสืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชาติซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของชาติทุก ๆ พระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมาตั้งแต่อดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน (พิฑูร มลิวัดย์ และ ไสว มาลาทอง, 2553: 1) ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสืบทอดต่อ ๆ กันมา เจ้าอาวาสเป็นพระสงฆ์ผู้ที่มีหน้าที่บริหารและปกครองวัดที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดพระพุทธศาสนาจะเจริญก็เพราะความเลื่อมใสของประชาชนเจ้าอาวาสย่อมเป็นตัวจักรสำคัญในความเจริญของพระพุทธศาสนา ดังนั้นการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเจ้าอาวาสจะต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนเคารพนับถือเป็นที่ศรัทธาของประชาชน (พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน), 2539: 118) เป็นผู้ที่ต้องใช้อำนาจในการปกครองดูแลกิจการต่างๆ ภายในวัดการใช้อำนาจของเจ้าอาวาสจึงต้องเป็นการกระทำโดยมีกฎหมายให้อำนาจไว้เพื่อให้การบริหารและปกครองสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอำนาจของเจ้าอาวาสนั้นได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 37 ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ดังนี้ (พระวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรสี), 2547: 84) มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ (1) บำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี (2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฎหมายมหาเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม (3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ (4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล มีประชากรนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 59,189 คน มีวัดและสำนักสงฆ์กระจายอยู่ทั่วอำเภอจำนวน 40 แห่งการปกครองคณะสงฆ์ยึดตามเขตการปกครองของบ้านเมืองและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคมเป็นหลักการปกครองคณะสงฆ์ ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ยังไม่เคยมีผู้ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสมาก่อน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของ เจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ทั้ง 4 ด้าน คือ (1) บำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ (2) ด้านการบริหารและปกครอง (3) ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอนและ (4) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ ประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (สุรพล สุยะพรหม และสิทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553: 106) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 รูป

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

4.4 วิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีตัวแปรสาม กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและ เรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีอายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี จำนวน 82 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 มีพรรษาตั้งแต่ 11–15 พรรษา จำนวน 58 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.9 มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 132 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 ไม่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 96 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 51.1

5.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และเมื่อพิจารณาเป็นด้านสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) ด้านการบริหารและการปกครอง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3) ด้านการศึกษาอบรมและสั่งสอน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พระภิกษุสามเณรและประชาชน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

4) ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

5.3 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้สรุปได้ดังนี้

1) พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีสถานภาพ ต่างกันมีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันในทุกด้าน

2) พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันทุกด้านจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) พระภิกษุและสามเณร ที่มีพรรษาต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุและสามเณร ที่มีพรรษาต่างกันมีทัศนคติต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้านจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) พระภิกษุ สามเณร และประชาชน ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันทุกด้านจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) พระภิกษุและสามเณร ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระภิกษุและสามเณร ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันทุกด้านจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 ปัญหาและแนวทางในการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามรายด้านสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ

ปัญหา อุปสรรค คือ วัดส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการจัดการดูแล

ข้อเสนอแนะ ควรแบ่งสรรงบประมาณบางส่วนเพื่อใช้ในการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้วัดทราบว่ามีครุภัณฑ์ใดบ้างภายในวัด รวมทั้งทราบว่ามีครุภัณฑ์ใดบ้างที่จะต้องจัดซื้อหรือจำหน่ายออกไป, ควรจัดให้มีการทำความสะอาดและปรับทัศนียภาพภายในและรอบนอกบริเวณวัดให้มีความสวยงาม

2. ด้านการบริหารและการปกครอง

ปัญหา อุปสรรค คือ ระยะเวลาในการประชุมแต่ละครั้งห่างกันนานเกินไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามงานและบางวัดมีการรวมศูนย์กลางการปกครองไปที่เจ้าอาวาสเพียงผู้เดียว ทำให้ในบางครั้งการดูแลอาจไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการกระจายอำนาจการปกครองออกไปยังผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครอง เพื่อทำให้การบริหารและการปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการศึกษา อบรมและสั่งสอน

ปัญหา อุปสรรค คือ ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการอบรมพระภิกษุและสามเณร มีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในด้านการเรียนนิกกรรม ทำให้ต้องไปเรียนที่วัดอื่นที่มีความพร้อมมากกว่า และไม่มีการอบรมครูพระ ทำให้เกิดการขาดแคลนครูพระที่จะทำหน้าที่ในการสอนหนังสือทั้งในแผนกบาลีและแผนกธรรม

ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนนิกกรรมภายในวัด และควรสนับสนุนให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถขึ้นมาเป็นครูสอนนิกกรรม และควรจัดให้มีการอบรมครูพระทุก 6 เดือน รับรองโดยกรมศาสนา รวมทั้งพระวิทยากร ตามแผนกหน้าที่ต่างๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ได้บุคลากรทางศาสนาที่มีประสิทธิภาพ

4. ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล

ปัญหา อุปสรรค คือ การติดต่อบางครั้งไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีหน่วยงานหรือสำนักงานภายในวัด ทำให้ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกขึ้น

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือสำนักงานและจัดให้มีผู้รับผิดชอบเพื่อให้ความสะดวกแก่ญาติโยมที่มาติดต่อประสานงานกับทางวัด, ควรจัดให้มีผู้ที่รับผิดชอบในการจัดคิวกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อน และควรมีการวางกฎระเบียบที่ชัดเจน

6. สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาส ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.1

จากแผนภาพที่ 4.1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยพบว่า แนวทางแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาส ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ เจ้าอาวาสมีการวางแผนแปลนและแผนผังภายในวัดเพื่อปรับทัศนียภาพภายในวัดให้สวยงาม และต้องดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎกระทรวง เจ้าอาวาสต้องจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินของวัด และเมื่อสิ้นปีปฏิทิน ให้ทำบัญชีเงินรับจ่ายและคงเหลือ ทั้งนี้ให้เจ้าอาวาสตรวจตราดูแลให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้อง

2) ด้านการบริหารและปกครอง การปกครองต้องให้เป็นไปตามระเบียบของมหาเถรสมาคมและพระธรรมวินัยอันไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง การตรวจการคณะสงฆ์ของเจ้าคณะควรเป็นไปตามลำดับและสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความพร้อมทุกด้านควรมีการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาให้ความรู้แก่พุทธศาสนิกชน ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ให้ความรู้แก่พุทธศาสนิกชน ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม

3) ด้านการศึกษาอบรม และสั่งสอน มีจัดให้มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมทุกวัดอย่างทั่วถึง ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้ที่ประสงค์จะศึกษาต่อแผนกบาลีควรจัดให้มีพระภิกษุผู้มีความรู้ความสามารถเข้าไปให้ความรู้ในโรงเรียนต่างๆควรมีการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการตื่นตัวทั้งผู้เรียนและผู้สอน จัดให้ความรู้แก่พระภิกษุ สามเณรเพื่อเพิ่มความรู้ในการเผยแผ่ธรรมแก่พุทธศาสนิกชนในวันสำคัญทางศาสนา

4) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำคัญของทางศาสนา เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญทางศาสนา และยอมให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล เจ้าอาวาสต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดและมีผลต่อความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนที่เข้ามาภายในวัด

7. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ผลการวิจัยพบว่าเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประสิทธิภาพการบริหารงาน ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัด อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความทุ่มเทและเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสในการบำรุงรักษาวัด ไม่ว่าจะเป็นการซ่อมแซม ปรับปรุงหรือตกแต่งต่อเติม วิหาร โบสถ์ อาคารสถานที่ หรือการวางแผนแปลนและแผนผังภายในวัดเพื่อปรับทัศนียภาพภายในวัดให้สวยงาม และพัฒนาไปได้ด้วยดีซึ่งการที่วัดมีสถานที่ที่พร้อมจะสามารถรองรับการจัดการงานอื่นภายในวัดได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ เป็นต้น รวมตลอดไปถึงการจัดการด้านรายรับและรายจ่ายภายในวัด และการเป็นตัวแทนของวัดในเรื่องต่างๆ เช่น การรับทรัพย์สิน การอรรถคดีซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ เจ้าอาวาสที่จะต้องดูแลรักษาและปฏิบัติเพื่อให้งานด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดดำเนินการไปได้ด้วยดี

2. ด้านการบริหารและการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี มีประสิทธิผลการบริหารงาน ด้านการบริหารและการปกครอง อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของเจ้าอาวาสในการบริหารงานตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่2) พ.ศ. 2535 ในการบริหารงานนั้นเจ้าอาวาสต้องบริหารทั้งคน งานและทรัพยากร ตลอดจนเวลาเพื่อให้งานกิจการคณะสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้อันจะยังผลให้เกิดความผาสุกขึ้นภายในวัด และส่งผลให้การปกครองสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมแห่งพระธรรมวินัยต่อไป

3. ด้านการศึกษา อบรมและสั่งสอน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี มีประสิทธิผลการบริหารงานด้านการศึกษา อบรมและสั่งสอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงถึงความเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสที่มีต่อพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด โดยการส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนทั้งในแผนกธรรมและบาลี ตลอดจนสนับสนุนการศึกษาในแผนกสามัญ เพื่อให้พระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งจะทำให้พระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเพียบพร้อมไปด้วยความรู้ความสามารถซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีประสิทธิผลการบริหารงานด้านการให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์อันยาวไกลของเจ้าอาวาสในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ที่จะ ช่วยเพิ่มความสะดวกให้แก่พุทธศาสนิกชนในการมาวัด ในโอกาสต่างๆ เช่นงานการกุศลประจำปีหรืองานจรของวัด งานบำเพ็ญกุศลต่างๆ ซึ่งเมื่อผู้ที่มาวัดได้รับความสะดวกสบายก็จะทำให้เกิดความประทับใจ สุขใจและอยากที่จะกลับมาวัดอีก

จากการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี ตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับการศึกษาสามัญ ระดับการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า พระภิกษุ สามเณรและประชาชน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีทัศนะ ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าพระภิกษุหรือสามเณรที่อยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสต่างกัน อาจเป็นเพราะการพุ่มเทเอาใจใส่และพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ภายในวัดให้มีความเจริญและสวยงามจนปรากฏ เป็นรูปธรรมจนเป็นที่ยอมรับของพระภิกษุ สามเณรและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาขลิต ขาตเมธี(คงแก้ว) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของ พระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการ ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า พระภิกษุ สามเณร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน Sig =.026) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (พระมหาขลิต ขาตเมธี (คงแก้ว), 2552)

พระภิกษุ สามเณร และประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าอายุของผู้อยู่ใต้การปกครองไม่ใช่สิ่งสำคัญที่ทำให้ทัศนคติที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานของ เจ้าอาวาสเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่มีความวิริยะอุตสาหะ พุเมทและเอาใจใส่สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจการภายนอกหรือภายในวัดจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของพระภิกษุ สามเณรและประชาชน อายุจึงไม่ใช่สิ่งทำให้เกิดทัศนคติที่มี ต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรวิทย์ บุญยะดา** ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนของเจ้าอาวาส : กรณีศึกษาจังหวัดเลยพบว่า อายุและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนของเจ้าอาวาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วรวิทย์ บุญยะดา, 2550)

พระภิกษุ และสามเณร ที่มีพรรษาต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระภิกษุและสามเณรมีความคิดเห็นตรงกันว่าเจ้าอาวาสบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของพระภิกษุและสามเณรในสังกัด การบวชก่อนหรือหลังไม่ว่าจะมีพรรษาหรือไม่ก็ตามการบวชของพระภิกษุหรือสามเณร ถือเป็นโอกาสที่ดี ที่จะได้เข้ามาเก็บเกี่ยวความรู้และศึกษาพระธรรมวินัยและได้มีโอกาสในการฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ตลอดจนการเสียสละและรู้จักความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระพิพัฒน ภาสน์ บุญเทียน** ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฏิรูปเทศของเจ้าอาวาสในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าเจ้าอาวาสที่มีพรรษาต่างกัน มีพฤติกรรมการบริหารวัดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เจ้าอาวาสที่มีพรรษามาก ปานกลาง และน้อยมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการบริหารวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน (พระพิพัฒน ภาสน์ บุญเทียน, 2547)

พระภิกษุ สามเณร และประชาชน ที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าแม้การศึกษาต่างกัน การแสดงทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสก็ต่างกันเพราะเมื่อเจ้าอาวาสได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์จนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา แล้วย่อมไม่ทำให้เกิดข้อสงสัย หรือความคิดที่แตกต่างกัน เมื่อเจ้าอาวาส พุเมททั้งกำลังกาย กำลังใจ แรงงาน พลังความคิดตลอดจนสามารถสร้างความไว้วางใจและสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นจนสามารถพัฒนาวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีให้เกิดขึ้นแก่พระภิกษุ สามเณร ชุมชน และสังคมอันนำมาซึ่งความผาสุกสวัสดิ์แห่งบวรพระศาสนา อีกทั้งการบริหารงานของ เจ้าอาวาสยังอยู่ภายใต้กรอบพระธรรมวินัยอัน เคร่งครัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของเจ้าอาวาสในการบริหารงานที่มีประสิทธิผลนั่นเอง จึงไม่แปลกที่พระภิกษุ สามเณรจะมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุหัชชาวล ชำมะณ** ที่ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนบริเวณชายแดนไทย-ลาว จังหวัดเลยพบว่าบทบาทของ

พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนบริเวณชายแดนไทย-ลาวจังหวัดเลยแตกต่างกันตามระดับการศึกษา (พระครูสมุห์ชัชวาล ชำมะณี, 2544)

พระภิกษุและสามเณร ที่มีระดับการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีทัศนคติต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะพระภิกษุและสามเณรเป็นผู้ครองตนอยู่ในสมณะเพศซึ่งต้องประพฤติตนให้อยู่ในศีล อันเป็นข้อวัตรปฏิบัติและยึดเหนี่ยวจิตใจอยู่แล้ว จึงมีพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่เหมือนกันและมีมุมมองของชีวิตสมณะเพศที่คล้ายๆ กันซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัย **พระมหาทองดี อภิญาโน (ศรีตระการ)** ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาคีเจริญและเขตบางแคกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาบาลีต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐาน (**พระมหาทองดี อภิญาโน (ศรีตระการ)**, 2552)

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

พระสังฆาธิการในระดับต่าง ๆ และองค์กรพระพุทธศาสนา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาของเจ้าอาวาสที่มีประสิทธิผล ประสิทธิผลสร้างความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้บรรลุเป้าหมาย เช่น

- 1) เจ้าอาวาสควรเน้นย้ำให้พระภิกษุ สามเณรและประชาชน เป็นผู้รอบรู้ในทุกด้าน มีความชำนาญในการบริหารเจ้าอาวาสได้
- 2) เจ้าอาวาส ควรมีรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เป็นสังคมที่อุดมไปด้วยฐานคุณธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- 3) เจ้าอาวาส ควรยกระดับการศึกษาในตำแหน่งให้สูงขึ้น ให้เทียบเท่าระดับสูงขึ้นไป และมีการถวายเป็นความรู้แก่เจ้าอาวาสให้ครอบคลุมทุกรูป

9.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) เจ้าอาวาส ควรจัดทำแผนการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรม และศาสนสมบัติ และให้คำแนะนำในการก่อสร้าง เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ
- 2) เจ้าอาวาส ควรให้ความสำคัญในการด้านศึกษาตลอดถึง สามเณร และประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้อย่างแตกฉาน ควรเอาใจใส่เป็นเชิงนโยบาย โดยการสร้างแรงจูงใจในการศึกษา เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถอบรมสั่งสอนประชาชนทั่วไปได้อย่างถูกต้อง
- 3) เจ้าอาวาส ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเจ้าอาวาส เพื่อให้เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ รู้จักการวางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความสามารถในการบริหารคณะสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเจ้าอาวาส เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลการบริหารซึ่งจะมีช่วยให้เกิดการกระตุ้นหรือความต้องการพัฒนาประสิทธิผลต่อไป
- 2) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเจ้าอาวาส เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้พระพุทธศาสนา ยั่งยืนอยู่ได้สืบไป
- 3) ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาสในทุกภาคเพื่อ ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาประสิทธิผลในการบริหารงานของเจ้าอาวาส ให้สูงขึ้น อันจะส่งผลดีต่อวัด ชุมชนและสังคม

เอกสารอ้างอิง

Best, John W. **Research in Education**. New Jersey: Pretice-Hall, Inc., 1981.

พระครูสมุทรชัชวาล ชำมะณี. (2544). “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนบริเวณชายแดน ไทย-ลาว จังหวัดเลย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปนโน). (2539). **การปกครองวัด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การ ศาสนา.

พระพิพัฒน์ภัสร์ บุญเทียน. (2547). “การศึกษาพฤติกรรมการบริหารวัดตามหลักปฏิรูปเทศของ เจ้าอาวาส ในจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พระมหาชวลิต ขาดเมธิ (คงแก้ว). (2552). “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะ สงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร บัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาทองดี อภิณฺจโน (ศรีตระกูล). (2552). “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญและเขตบางแค กรุงเทพมหานคร.” **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรังสี). (2547). **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถร สมามคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พิฑูร มลิวัลย์ และ ไสว มาลาทอง. (2553). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- วรวิทย์ บุญยะดาษ. (2550). “ภาวะผู้นำในการพัฒนาชุมชนของเจ้าอาวาส : กรณีศึกษาจังหวัดเลย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุรพล สุธะพรหม และสิทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

